

PROGRAMUL NAȚIONAL de recuperare a bunurilor infracționale pentru anii 2023-2027

I. INTRODUCERE

1. Republica Moldova a ratificat Convenția Organizației Națiunilor Unite Împotriva Corupției prin Legea nr.158/2007¹, reafirmându-și astfel aderența la principiile, valorile și normele internaționale de prevenire și combatere a corupției, precum și angajamentul său de transpunere a standardelor anticorupție universale în legislația și practicile juridice naționale.
2. Articolul 52 din Convenția Organizației Națiunilor Unite Împotriva Corupției² subliniază necesitatea coordonării îndeaproape a inițiativelor anticorupție cu măsurile de combatere a spălării banilor. Statele părți trebuie să oblige instituțiile financiare să ia măsurile necesare pentru a verifica identitatea clienților lor (în special cei care pot reprezenta un risc ridicat pentru instituția financiară, cum ar fi funcționarii publici de rang înalt, miniștri și șefi de guvern și de stat), să mențină un sistem de înregistrare și de contabilitate adecvat, și să ia măsuri rezonabile pentru a determina beneficiarii de conturi de cea mai mare valoare.
3. Republica Moldova a acceptat obligațiile care revin tuturor statelor membre în temeiul articolului 3 din Statut³: respectarea principiilor democrației pluraliste și a statului de drept, precum și respectarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale ale tuturor persoanelor aflate sub jurisdicția sa.
4. Până în prezent, Republica Moldova a semnat și ratificat 118 tratate CoE și face obiectul mai multor mecanisme ale Consiliului Europei, inclusiv cele ale Curții Europene a Drepturilor Omului (CtEDO), Comitetului de Miniștri (CM), Adunării Parlamentare (APCE), Grupului de state împotriva corupției (GRECO), Comitetului de experți pentru evaluarea măsurilor de combatere a spălării banilor și finanțării terorismului (MONEYVAL).
5. În cadrul Consiliului European din 23 iunie 2022, liderii Uniunii Europene au acordat Republicii Moldova *statutul de țară candidată*. Consiliul European reamintește importanța reformelor, în special în domeniul supremației legii și mai ales a celor legate de independența și funcționarea sistemului judiciar și de lupta împotriva corupției⁴.
6. Programul Național de Recuperare a Bunurilor Infracționale este prevăzut în planul de acțiuni pentru implementarea măsurilor propuse de Consiliul Europei în Avuzul său privind

---

¹ Legea Nr. 158 din 06-07-2007 pentru ratificarea Convenției Organizației Națiunilor Unite împotriva corupției. https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=12294&lang=ro

² United Nations Convention against Corruption. <https://www.unodc.org/unodc/en/treaties/CAC>

³ Document constituțional al Consiliului Europei. <http://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/conventions/rms/0900001680306052>

⁴ Reuniunea Consiliului European (23 și 24 iunie 2022) –Concluzii, Bruxelles, 24 iunie 2022, EUCO 24/22. <https://www.consilium.europa.eu/media/57467/2022-06-2324-euco-conclusions-ro.pdf>

cererea de aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană, adoptat de către Comisia Națională pentru Integrare Europeană, 4 august 2022 (pct.5.2.3)⁵.

7. Acordul de Asociere între Republica Moldova, pe de o parte, și Uniunea Europeană ratificat de Parlamentul Republicii Moldova prin Legea nr.112/2014, la Titlul III „Libertate, securitate și justiție”, prevede necesitatea întreprinderii unor importante reforme interne, inclusiv, prin asigurarea eficacității în lupta împotriva corupției, îndeosebi în vederea îmbunătățirii cooperării internaționale privind combaterea corupției, precum și a asigurării unei puneri în aplicare eficiente a instrumentelor juridice internaționale relevante, cum ar fi Convenția Organizației Națiunilor Unite împotriva corupției din 2003 (art.4 lit.e) din Acord).
8. Articolul 16 „Prevenirea și combaterea criminalității organizate, a corupției și a altor activități ilegale” al Acordului stabilește că Părțile vor coopera în prevenirea și combaterea criminalității organizate, a corupției și a altor activități ilegale, în special în partea ce ține de corupția activă și cea pasivă, atât în sectorul privat, cât și în cel public, inclusiv abuzul de funcții și traficul de influență. Articolul 18 „Spălarea de bani și finanțarea terorismului” stabilește că părțile cooperează pentru a preveni utilizarea sistemelor lor financiare și a celor nefinanciare relevante în scopul spălării veniturilor provenite din activități infracționale, precum și în scopul finanțării terorismului. Această cooperare cuprinde și recuperarea activelor sau a fondurilor provenite din veniturile obținute din infracțiuni. Cooperarea în acest domeniu permite realizarea unor schimburi de informații utile în cadrul legislațiilor respective ale părților și adoptarea de standarde adecvate pentru combaterea spălării de bani și a finanțării terorismului, echivalente cu cele adoptate de organismele internaționale relevante care acționează în acest domeniu, cum ar fi Grupul de Acțiune Financiară Internațională în domeniul spălării de bani. Programul nu este prezentă expres în Acordul de Asociere Republica Moldova – Uniunea Europeană și Agenda de Asociere Republica Moldova – Uniunea Europeană pentru anii 2021-2027.
9. Subsecvent angajamentelor expuse în Acordul de Asociere între Republica Moldova și Uniunea Europeană, Programul de guvernare „Moldova vremurilor bune” a definit combaterea corupției ca una din prioritățile fundamentale, parte intrinsecă a căreia este combaterea îmbogățirii ilicite și confiscarea produselor infracțiunilor de corupție și conexe. Guvernul rămâne ferm în angajamentul de a realiza progrese în ceea ce privește recuperarea activelor sustrate în urma fraudei bancare din 2014⁶ prin aplicarea măsurilor și acțiunilor de urmărire penală, cu utilizarea diverselor canale și cooperarea cu omologii străini, inclusiv prin crearea unor echipe de investigație comune.
10. Programul asigură alinierea cu Obiectivele de Dezvoltare Durabilă (în continuare ODD) și contribuie la realizarea ODD 16: Promovarea unor societăți pașnice și incluzive pentru o dezvoltare durabilă, a accesului la justiție pentru toți și indicatorilor globali, cum ar fi:
  - Reducerea semnificativă a fluxurilor financiare ilicite [...], consolidarea recuperării și returnării bunurilor furate (ODD16.4)

⁵ Plan de acțiuni pentru implementarea măsurilor propuse de către Comisia Europeană în Avizul său privind cererea de aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană.

⁶Scrisoare de intenții - International Monetary Fund, Chișinău, 30 noiembrie 2021, Moldova_LOI_MEFP_TMU_Nov2021_ROM.pdf

- Reducerea semnificativă a corupției și mituirii în toate formele lor (ODD16.5)
  - Dezvoltarea unor instituții eficiente, responsabile și transparente la toate nivelurile (ODD16.6)
  - Protejarea libertăților fundamentale în conformitate cu legislația națională și acordurile internaționale (ODD16.7)
  - Promovarea [...] unor legi și politici nediscriminatorii pentru o dezvoltare durabilă (ODD16.b).
11. Programul asigură transpunerea mai multor obiective strategice, trasate în documentele de politici publice și documentele de planificare, cum ar fi Strategia Națională de Dezvoltare „Moldova Europeană 2030”⁷, care oferă o viziune pe termen lung, centrată pe nevoile cetățeanului și este racordată la obiectivele de dezvoltare durabilă, care fac parte din Agenda 2030 a Organizației Națiunilor Unite. Subsecvent, documentul de politică publică propus, va contribui la implementarea SND „Moldova Europeană 2030”, în special a obiectivului strategic nr.8 „Edificarea unui sistem de justiție echitabil, incoruptibil și independent” conform angajamentelor privind dezvoltarea durabilă până în anul 2030 urmează să fie implementate următoarele ținte strategice:
- Promovarea supremației legii și asigurarea accesului egal la justiție pentru toate femeile, toți bărbații și copiii, în special pentru cei din grupurile vulnerabile (ODD 16.3, ODD 5.2)
  - Reducerea semnificativă a corupției și mituirii în toate formele lor (ODD 16.5)
12. Conform Strategiei Naționale de Integritate și Anticorupție 2017-2023, obiectivul pilonului al III-lea este sporirea prestației justiției și a autorităților anticorupție prin îmbunătățirea mecanismului de recuperare a activelor și despăgubirea persoanelor prejudiciate de corupție. Prioritatea III.4 preconizează indisponibilizarea și confiscarea bunurilor provenite din infracțiuni de corupție și din acte conexe corupției. La rândul său, obiectivul general 3 din Strategia națională de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului urmărește, sancționarea subiecților care au comis infracțiuni de spălare a banilor și deposedarea lor directă sau indirectă de veniturile și bunurile infracționale, iar Obiectivul specific 3.3 al Strategiei naționale de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului urmărește eficientizarea mecanismelor de sechestrare, confiscare și recuperare a bunurilor utilizate la săvârșirea infracțiunilor sau provenite din infracțiuni, 3.3.2. Elaborarea și aprobarea proiectului Strategiei naționale de recuperare a bunurilor infracționale.
13. În vederea asigurării recuperării bunurilor obținute în mod ilicit, a fost creată Agenția de Recuperare a Bunurilor Infracționale⁸ și modificat Codul de procedură penală, fiind incluse prevederi ce țin de procesul de recuperare a bunurilor infracționale. A fost creat un mecanism de conlucrare în domeniul recuperării (Ordinul Procurorului General nr. 41/26 din 06.09.2018 de punere în aplicare a Ghidului privind metodica de urmărire penală a

⁷ Hotărârea Guvernului nr. 653/2022 cu privire la aprobarea proiectului de lege pentru aprobarea Strategiei naționale de dezvoltare „Moldova Europeană 2030”

⁸ Legea nr.48/2017 privind Agenția de Recuperare a Bunurilor Infracționale

infrafracțiunilor de spălarea banilor și finanțarea terorismului) și elaborate instrucțiuni privind aplicarea dispozițiilor legale ce țin de sechestrarea și confiscarea bunurilor infracționale și aprobarea a „Ghidului privind efectuarea investigațiilor financiare paralele” (prin Ordinul Procurorului General nr.18/11 din 09.04.2019).

14. Procesul de recuperare a bunurilor infracționale este orientat spre identificarea și implementarea de mecanisme, care îmbunătățesc eficiența în sechestrarea, confiscarea și recuperarea efectivă a bunurilor, și permite reutilizarea socială a acestora. Potrivit Comitetului Moneyval „numărul real și valoarea bunurilor confiscate rămân scăzute și nu par să corespundă cu scara infracțiunilor care generează încasări în țară”⁹.
15. Procesele penale durează adesea ani întregi¹⁰, amânând emiterea hotărârilor judecătorești pentru confiscarea bunurilor provenite din criminalitatea organizată și corupție. În schimb implementarea mecanismelor civile pot contribui la reducerea timpului de confiscare a bunurilor de la o perioadă de câțiva ani la câteva luni, în timp ce se menține procesul echitabil.
16. Programul Național de Recuperare a Bunurilor Infracționale (în continuare – Program), este un document de viziune strategică, care urmărește creșterea valorii totale a bunurilor recuperate, prin îmbunătățirea comunicării, colaborării și coordonării între autoritățile responsabile de recuperarea bunurilor și omologii lor străini. În cele din urmă, programul asigură sporirea transparenței și responsabilizării instituțiilor implicate în sistemul de recuperare a bunurilor infracționale în Republica Moldova, prin asigurarea unei mai bune colectări de date și diseminări a informației referitoare la sechestrarea și confiscarea bunurilor infracționale.
17. Programul recunoaște pluralitatea instituțiilor implicate în procesul de recuperare a bunurilor în Republica Moldova și recunoaște responsabilitatea fiecărei instituții în implementarea măsurilor care urmăresc sporirea eficacității acestuia.
18. Implementarea prezentului Program va asigura consolidarea capacităților autorităților responsabile de sistemul de recuperare a bunurilor în Republica Moldova prin ajustarea cadrului legal existent, la standardele internaționale și cerințele Uniunii Europene.
19. Implementarea Programului va contribui la dezvoltarea unei baze normative noi pentru majoritatea autorităților/instituțiilor responsabile de procesul de recuperare a bunurilor infracționale, o mare parte din respectivele prevederi fiind transpuse în practică, altele însă urmând a fi valorificate și implementate treptat, pe parcursul următorilor ani, pentru a produce rezultatele scontate.
20. Programul reprezintă un răspuns la așteptările cetățenilor în planul îmbunătățirii procesului de recuperare a bunurilor infracționale și reflectate prin puncte de vedere promovate de reprezentanți ai societății civile și susținute de un segment larg al populației¹¹.

---

⁹ The Republic of Moldova Fifth Round Mutual Evaluation Report. Moneyval Report. 2019. <http://www.fatf-gaf.org/media/fatf/documents/reports/mer-fsrb/Moneyval-Mutual-Evaluation-Report-Moldova-2019.pdf>

¹⁰ Fluxurile financiare ilicite și recuperarea bunurilor obținute ilicit în Republica Moldova - Lucrarea de cercetare 2021. Institutul interregional al Națiunilor Unite pentru cercetare în domeniul criminalității și justiției (UNICRI)

¹¹ Impactul corupției asupra realizării drepturilor omului în Republica Moldova: Studiu analitic cu recomandări de politici, elaborat la solicitarea Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD).

21. Abordarea integrată, coordonată și intersectorială a Programului implică autoritățile judecătorești, instituțiile specializate, autoritățile publice, organizațiile societății civile, mediul academic, la crearea unui sistem eficient, transparent, modern, care să fie adaptat cerințelor societății și să răspundă provocărilor viitorului.
22. Cooperarea între instituțiile statului cu atribuții în combaterea corupției și societatea civilă este reafirmată ca una din prioritățile Strategiei Naționale de Integritate și Anticorupție (SNIA) pentru anii 2017-2023. Conform strategiei, societatea civilă face parte din rândul grupurilor de monitorizare și efectuează o supraveghere independentă. Astfel, este posibilă mai multă colaborare și mai multe organizații pot fi încurajate să colaboreze cu Centrul Național Anticorupție (CNA), inclusiv acelea de la nivel regional. Eficacitatea implementării Programului depinde de contribuția societății civile. Astfel, pe lângă depunerea rapoartelor oficiale ale autorităților/instituțiilor responsabile, este important ca pilonul societății civile să contribuie nemijlocit la monitorizarea implementării și să prezinte rapoarte alternative la rapoartele oficiale ale autorităților.

II. ANALIZA SITUAȚIEI

2.1 Situația și standarde la nivel internațional și european

23. Problematika recuperării bunurilor infracționale ocupă un loc tot mai important pe actuala agendă publică și instituțională la nivel internațional și european. Majoritatea impedimentelor legale care apar în calea recuperării bunurilor infracționale la nivel internațional constau în cerințele pentru acordarea de asistență juridică reciprocă; secretul bancar excesiv; lipsa procedurilor de confiscare a activelor fără condamnare și legi procesuale și probatorii complexe¹².
24. Statisticile oficiale de la nivelul Uniunii Europene relevate în noua Strategie a Uniunii Europene (UE) privind securitatea pentru perioada 2020-2025¹³ sunt îngrijorătoare. În contextul în care criminalitatea organizată generează costuri enorme pentru victime, precum și pentru economie, pierderile anuale fiind estimate la 218-282 de miliarde EUR, încă se menține un dezechilibru major în ceea ce privește raportul dintre valoarea estimativă a produselor infracțiunilor de la nivelul tuturor statelor membre UE, de 110 miliarde de Euro anual și rezultatul măsurilor asigurătorii dispuse: aproximativ 2% dintre aceste produse sunt sechestrate, iar 1% sunt confiscate.
25. În ultimii ani au apărut amenințări noi, tot mai complexe, transfrontaliere și trans sectoriale la adresa securității, ceea ce evidențiază necesitatea unei cooperări mai strânse în materie de securitate la toate nivelurile. Criza provocată de coronavirus, criza energetică, conflicte armate au adus, în prim plan securitatea europeană, testând reziliența infrastructurii critice a Europei, pregătirea sa pentru situațiile de criză și sistemele sale de gestionare a crizelor.

---

¹² Kevin M. Stephenson, Larissa Gray, Ric Power, Jean-Pierre Brun, Gabriele Dunker, Melissa Panjer, Barriers to Asset Recovery. An Analysis of the Key Barriers and Recommendations for Action.

¹³ Communication from the commission on the EU Security Union Strategy, Brussels, 24.7.2020, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1596452256370&uri=CELEX:52020DC0605>

26. Comisia Europeană a propus o serie de măsuri de creștere a capacității de recuperare a creanțelor provenite din infracțiuni, printre care se evidențiază: extinderea domeniului de aplicare al Directivei UE 2014/42 privind înghețarea și confiscarea instrumentelor și produselor infracțiunilor; consolidarea administrării bunurilor sechestrate; dezvoltarea reutilizării sociale a bunurilor confiscate; îmbunătățirea regulilor privind despăgubirea victimelor infracțiunilor; întărirea rolului birourilor de recuperare a creanțelor provenite din infracțiuni în urmărirea și identificarea bunurilor aflate în legătură cu infracțiunile.
27. Referindu-ne la Standarde europene în confiscarea și recuperarea activelor, menționăm că Uniunea Europeană (UE) deține un set cuprinzător de reglementări referitoare la procesul de recuperare a activelor. Acestea sunt:
- a) Acțiunea Comună 98/699/JAI, privind spălarea banilor, identificarea, urmărirea, înghețarea sau sechestrarea și confiscarea instrumentelor și a produselor infracțiunii;
  - b) Decizia-cadru a Consiliului din 26 iunie 2001 privind spălarea banilor, identificarea, urmărirea, înghețarea, sechestrarea și confiscarea instrumentelor și produselor infracțiunii (2001/500/JAI);
  - c) Decizia-cadru 2003/577/JAI a Consiliului din 22 iulie 2003 privind executarea în Uniunea Europeană a ordinelor de înghețare a bunurilor sau a probelor;
  - d) Decizia-cadru 2005/212/JAI a Consiliului din 24 februarie 2005 privind confiscarea produselor, a instrumentelor și a bunurilor având legătură cu infracțiunea;
  - e) Decizia-cadru 2006/960/JAI, privind simplificarea schimbului de informații și date operative între autoritățile de aplicare a legii ale statelor membre ale Uniunii Europene;
  - f) Decizia 2007/845/JAI a Consiliului din 6 decembrie 2007 privind cooperarea dintre oficiile de recuperare a creanțelor din statele membre în domeniul urmăririi și identificării produselor provenite din săvârșirea de infracțiuni sau a altor bunuri având legătură cu infracțiunile;
  - g) Directiva 2014/42/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 3 aprilie 2014 privind înghețarea și confiscarea instrumentelor și produselor infracțiunilor săvârșite în Uniunea Europeană prevede că confiscarea extinsă se aplică în situații în care ar trebui să fie confiscate nu doar bunurile asociate cu o infracțiune specifică, dar, de asemenea bunuri suplimentare pe care instanța le stabilește că constituie câștigurile obținute din infracțiuni.
  - h) Regulamentul (UE) 2018/1805 al Parlamentului european și al Consiliului din 14 noiembrie 2018 privind privind recunoașterea reciprocă a ordinelor de indisponibilizare și de confiscare.
  - i) Comisia UE a prezentat la 25 mai 2022 o propunere de nouă directivă privind recuperarea și confiscarea activelor, care implică o revizuire completă a directivei anterioare 2014/42 din 3 aprilie 2014 și o revizuire a Deciziei 2007/845/JAI a Consiliului din 6 decembrie 2007.
28. Pentru a asigura cooperarea internațională corespunzătoare și eficientă (în special asistența juridică reciprocă și echipele de investigare comune), pentru a acumula probe și de a confisca

veniturile și instrumentele infracțiunii, există un cadru internațional și regional cuprinzător în ceea ce privește procesul de recuperare a activelor.

- a) Convenția Europeană de asistență juridică în materie penală din 20 aprilie 1959 semnată la Strasbourg.
  - b) Convenția privind spălarea banilor, depistarea, sechestrarea și confiscarea veniturilor provenite din activitatea infracțională din 08 noiembrie 1990, semnată la Strasbourg.
  - c) Convenția Penală cu privire la corupție din 27 ianuarie 1999, semnată la Strasbourg.
  - d) Convenția Organizației Națiunilor Unite împotriva corupției, adoptată la New York la 31 octombrie 2003.
  - e) Convenția Consiliului Europei privind spălarea, descoperirea, sechestrarea și confiscarea veniturilor provenite din activitatea infracțională și finanțarea terorismului din 16 mai 2005, adoptată la Varșovia.
29. În perioada anilor 2017-2022, Republica Moldova a aderat la două convenții multilaterale care acoperă o parte din domeniul recuperării bunurilor infracționale: Protocolul privind introducerea modificărilor în Acordul de colaborare a statelor-membre ale Comunității Statelor Independente (CSI) privind combaterea furtului mijloacelor de transport și asigurarea restituirii lor din 2005 și Acordul de colaborare între statele – membre ale CSI în domeniul luptei împotriva furtului de valori culturale și asigurarea restituirii lor, iar pe dimensiunea bilaterală a fost semnat în anul 2021, Memorandumul de Înțelegere între Guvernul Regatului Unit și Guvernul Republicii Moldova privind restituirea fondurilor ilicite confiscate de la cetățeanul moldovean Luca F.

2.2 Sinteza analitică a procesului de recuperare a bunurilor infracționale la nivel național

30. Evoluții importante privind recuperarea bunurilor infracționale s-au produs începând cu anul 2017, odată cu adoptarea Legii nr.48/2017 privind Agenția de Recuperare a Bunurilor Infracționale, Legii nr. 49/2017 pentru completarea unor acte legislative prin care a fost introdus în Codul de procedură penală mecanismul de recuperare a bunurilor infracționale și definite etapele recuperării și Legii nr.308/2017 cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului. Instituirea unor asemenea reglementări a fost dictată și de necesitatea creării mecanismului de reacție și investigare ca urmare a evenimentelor nefaste din sectorul financiar-bancar al Republicii Moldova, precum și de nevoia de a crea o infrastructură instituțională care să asigure interacțiunea la nivel național, regional și internațional pentru recuperarea bunurilor infracționale.
31. Republica Moldova actualizează și îmbunătățește continuu legislația pentru combaterea eficientă a infracțiunilor grave și a criminalității organizate și corupția. Modificările legislative operate de-a lungul anilor nu au acoperit toate aspectele care ar îmbunătăți sistemul de recuperare a bunurilor infracționale în Republica Moldova și l-ar face mai eficient. Aceste deficiențe variază de la sfera limitată în domeniul efectuării investigațiilor

financiare paralele până la absența unei game mai largi de posibilități de confiscare a bunurilor infracționale.

32. Identificarea tuturor bunurilor infracționale constituie o premisă pentru o confiscare eficientă. Astfel, nu în toate cazurile până la finalizarea investigațiilor financiare paralele se reușește identificarea bunurilor care pot face obiectul confiscării sau pot contribui la recuperarea prejudiciului. Sunt situații când ulterior efectuării investigațiilor financiare paralele, bănuitul/invinuitul procură bunuri (ex. imobile, mijloace de transport, etc.) sau își deschide alte conturi bancare prin care se efectuează tranzacții.
33. Un impediment cu care se confruntă Republicii Moldova este lipsa unui mecanism de confiscare care nu se bazează pe condamnare. Mecanismul este reglementat de Convenția Națiunilor Unite împotriva Corupției, articolul 54 și de Directiva 2014/42/UE în cazul bolii sau al sustragerii de la participarea în procedurile penale. Proiectul de Directivă prezentat de Comisie în data de 25 mai 2022 extinde sfera situațiilor în care poate fi aplicată confiscarea în absența unei condamnări și la următoarele cazuri: decesul persoanei suspectate sau învinuite, imunitate, amnistie și prescripție. Aceste reguli sunt aplicabile doar infracțiunilor susceptibile de a genera, direct sau indirect, un avantaj economic substanțial și pasibile de o pedeapsă privativă de libertate de cel puțin patru ani.
34. Practica organelor de urmărire penală a demonstrat că, în majoritatea cazurilor, din momentul când făptuitorului i se atribuie o calitate procesuală (bănuțit/invinuit), acesta întreprinde acțiuni de a înstrăina bunurile sau a le transfera către terți, astfel încât să nu poată fi urmărite. Tergiversarea procesului de aplicare a sechestrului are repercusiuni ireversibile pentru procesul de recuperare a bunurilor infracționale. Astfel, stabilirea în Codul de procedură penală a unui termen restrâns în care judecătorul de instrucție poate să se expună asupra demersului procurorului ar contribui la eficacitatea procesului de recuperare.
35. Activele provenite din infracțiuni sunt subiectul sechestrării și confiscării, iar confiscarea echivalentului în bani este posibilă. Regimul sechestrării și confiscării acoperă toate activele provenite din infracțiuni și mijloacele acestora.
36. Pe segmentul aplicării sechestrului în perioada anilor 2017 – 2021, Procuratura Anticorupție împreună cu Procuratura Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale au contribuit la aplicarea celor mai valoroase sechestre în proporție de 65,4%. Procuratura Generală a contribuit la aplicarea sechestrului în contravaloare de 620 630 958 lei, ceea ce constituie 11,3% din totalul sechestrului aplicat. Procuratura Generală a solicitat efectuarea investigațiilor financiare paralele în cadrul a 5 cauze penale în cadrul cărora s-au aplicat sechestre. Cauzele penale au fost intentate drept urmare a comiterii următoarelor infracțiuni: spălarea banilor; evaziunea fiscală a întreprinderilor, instituțiilor și organizațiilor; coruperea pasivă; traficul de ființe umane în cumul cu organizarea migrațiilor ilegale și confecționarea, deținerea, vânzarea sau folosirea documentelor oficiale, a imprimatelor, ștampilelor sau sigiliilor false.

Contravaloarea sechestrelor pentru anii 2017-2021

	Contravaloarea sechestrelor, lei	% din totalul sechestrelor
Procuratura Anticorupție	2 029 256 994	37,0%
Procuratura Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale	1 558 109 958	28,4%
	1 443 614 155	26,3%
Procuratura Generală	620 630 958	11,3%
Procuraturile Teritoriale	60 404 769	1,1%

Sursa: Agenția de Recuperare a Bunurilor Infraționale

37. Din datele prezentate în tabelul de mai jos pentru perioada anilor 2017-2021, se observă că organul de urmărire penală al Centrului Național Anticorupție a participat activ la procesul de recuperare a bunurilor infraționale, aplicarea sechestrelor valoarea cărora a fost estimată la 130101698 lei.

Valoarea bunurilor sechestrate pentru anii 2017-2021

2017	2018	2019	2020	2021
Valoarea bunurilor sechestrate (MDL)				
9736062	51663169	1103128	51675124	15924215
<i>inclusiv în vederea restituirii prejudiciul cauzat statului</i>				
630000	25125538	-	-	-
Valoarea bunurilor sechestrate de ARBI pe delegațiile formulate de organul de urmărire penală al CNA				
-	-	1089283940	12096596	39568036

Sursa: Centrul Național Anticorupție

38. În perioada anilor 2017 – 2021, Agenția de Recuperare a Bunurilor Infraționale (ARBI) a aplicat sechestre în valoare totală de circa 5,49 miliarde lei. Primele patru cele mai valoroase categorii de bunuri indisponibilizate de către ARBI constituie aproximativ 2/3 din valoarea tuturor sechestrelor aplicate în patru ani deplin de activitate.

Valoarea bunurilor sechestrate de Agenția de Recuperare a Bunurilor Infraționale

2017	2018	2019	2020	2021	Total
Valoarea bunurilor sechestrate (MDL)					
-	182813908.29	2648694116.26	1922457071.77	736198779.70	5490163875.99

Sursa: Agenția de Recuperare a Bunurilor Infraționale

39. Pe parcursul a patru ani deplin de activitate, ARBI a preluat în administrare 692 de bunuri sechestrate. În acest total sunt incluse și mijloacele financiare sechestrate în numerar.
40. În scopul administrării mijloacelor bănești sechestrate, începând cu anul 2019 Agenția dispune de conturi trezoreriale în diferite valute. Numerarul sechestrat în monedă națională și valută străină, mijloacele bănești sechestrate pe conturi bancare, precum și mijloacele bănești obținute din valorificarea bunurilor sechestrate sunt transferate pe conturile trezoreriale gestionate de Agenție. În perioada anilor 2019 – 2021 pe conturile trezoreriale gestionate de ARBI au fost plasate mijloace financiare sechestrate în valoare totală de 116 103 285 lei. Totodată, în aceeași perioadă de pe conturile ARBI au fost scoase mijloace financiare în valoare de:
- 11 682 581 lei (91,8% din totalul sumei scoase de pe conturile ARBI) – restituire ca rezultat al scoaterii persoanei de sub urmărire penală/achitării inculpatului;
  - 985 803 lei (7,7% din totalul sumei scoase de pe conturile ARBI) – restituire ca rezultat al achitării integrale a amenzii penale;
  - 54 471 lei (0,4% din totalul sumei scoase de pe conturile ARBI) – transfer în scopul confiscării speciale.
41. Valorificarea bunurilor sechestrate¹⁴ constituie înstrăinarea acestora prin vânzarea la preț egal sau mai mare decât cel evaluat în cadrul unei licitații publice sau în baza unui contract de comision. După evaluarea bunului sechestrat, în cazurile când sechestrările sunt aplicate pentru garantarea achitării amenzii sau recuperării prejudiciului, părțile sunt în drept să achite contravaloarea bunului sechestrat la contul trezorerial gestionat de Agenție.
42. Serviciul Fiscal de Stat, suplimentar atribuțiilor prevăzute de Codul fiscal, exercită atribuții de evidență, evaluare și vânzare a bunurilor confiscate, a bunurilor fără stăpân, a bunurilor sechestrate perisabile sau cu termen de păstrare limitat, a corpurilor delictive, a bunurilor trecute în proprietatea statului cu drept de succesiune și a comorilor¹⁵, în conformitate cu codurile penal, de procedură penală, contravențional, civil, de procedură civilă.

Tabelul 4.

Valoarea bunurilor confiscate și vândute în baza titlurilor executorii

2019	2020	2021
Valoarea bunurilor confiscate preluate în baza titlurilor executorii (MDL)		
6161363	2078917,09	3738289,65

¹⁴Hotărârea Guvernului nr. 684/2018 Regulamentul cu privire la evaluarea, administrarea și valorificarea bunurilor infracționale (sechestrate).

¹⁵ Hotărârea Guvernului nr. 972/2001Regulamentul cu privire la modul de evidență, evaluare și vânzare a bunurilor confiscate, fără stăpân, bunuri sechestrate ușor alterabile sau cu termen de păstrare limitat, a corpurilor delictive, a bunurilor trecute în posesia statului cu drept de succesiune și a comorilor

Valoarea bunurilor vândute preluate în baza titlurilor executorii (MDL)		
4304184,23	1966388,42	3149295,65

Sursa: Serviciul Fiscal de Stat

43. Confiscarea bunurilor este o măsură de siguranță care se aplică de către instanțele de judecată asupra bunurilor care au fost utilizate la săvârșirea infracțiunii, sau rezultă din infracțiune ori activități infracționale. Serviciul Fiscal de Stat, începând cu 01.01.2021 a fost împuternicit cu atribuții de urmărire penală. Astfel, poate participa la procesul de sechestrare sau confiscare a bunurilor, or Serviciul Fiscal de Stat își exercită atribuțiile în calitate de organ de urmărire penală și de administrator al bunurilor.
44. Este indispensabilă importanța unui sistem solid de măsuri provizorii și de confiscare din partea statului, aplicabile în cazurile de comitere a unor categorii de infracțiuni. Un proces efectiv de recuperare a bunurilor infracționale devine demoralizant pentru infractori și poate avea rol semnificativ în prevenirea comiterii de infracțiuni.
45. În vederea formării unor bune practici cu privire la aplicarea măsurilor asiguratorii, este necesar să fie prevăzute norme legale care să oblige organele de urmărire penală să remită în adresa ARBI actele procedurale de scoatere a bunurilor de sub sechestrul, iar instanțele de judecată hotărârile de pronunțare asupra sechestrului. Comunicarea eficientă dintre actorii publici antrenați în procesul de recuperare a bunurilor infracționale poate fi realizată prin intermediul unui sistem informațional automatizat cu acces securizat, al sechestrului aplicat.
46. Analiza efectuată permite înțelegerea corespunzătoare a situației și amplitudinii problemelor din sector. La fel, se prezintă evoluții problemelor și consecințele corespunzătoare.
47. **Analiza SWOT** reflectă caracteristicile mediului intern (puncte tari și puncte slabe) și ale mediului extern (oportunități și riscuri), care avantajează sau stagnează procesul de recuperare a bunurilor infracționale în Republica Moldova.

1) Puncte forte:

- a) eforturile anticorupție în sectorul public sunt împărțite în cadrul unei rețele de instituții specializate anticorupție;
- b) Agenția de Recuperare a Bunurilor Infracționale asigură identificarea și indisponibilizarea bunurilor infracționale în cadrul investigării infracțiunilor generatoare de profit;
- c) reglementarea în legea penală a măsurii de siguranță - confiscarea extinsă are un potențial considerabil de a deposeda de bunuri persoanele care au săvârșit infracțiuni generatoare de profit;
- d) administrarea bunurilor sechestrate, prin care se asigură conservarea valorii acestora, ceea ce contribuie la eficientizarea procesului de recuperare.

2) Puncte slabe:

- a) lipsa Sistemului Informațional Automatizat a Registrului Bunurilor Infracționale indisponibilizate;

- b) lipsa mecanismul de colectare a datelor statistice pe domeniul recuperării bunurilor infracționale și asigurarea furnizării informațiilor relevante de către instituțiile responsabile;
- c) în pofida unor volume semnificative de bunuri sechestrate la etapa de urmărire penală, sumele confiscate și recuperate efectiv sunt extrem de mici;
- d) tergiversarea procesului de aplicare a sechestrului ar putea avea repercusiuni ireversibile pentru recuperarea ulterioară a bunurilor infracționale;
- e) informarea redusă și sensibilizarea insuficientă cu privire la procesul de recuperare a bunurilor infracționale;
- f) lipsa platformei on-line pentru vânzarea la licitație a bunurilor sechestrate/ confiscate
- g) capacități instituționale reduse de a realiza eficient procesul de recuperare a bunurilor infracționale;
- h) colaborarea insuficientă între autoritățile/instituțiile responsabile de recuperare a bunurilor infracționale.

3) Oportunități:

- a) cooperarea internațională se axează pe valorificarea parteneriatelor deja existente și stabilirea unor parteneriate noi în vederea asigurării schimbului de bune practici cu instituțiile de formare în domeniul recuperării bunurilor infracționale;
- b) asistența tehnică din partea partenerilor de dezvoltare și donatorilor în implementarea diferitor acțiuni ale Programului;
- c) racordarea cadrului normativ în domeniu la angajamentele internaționale;
- d) instruirea specialiștilor care activează în diferite sectoare responsabile de recuperarea bunurilor infracționale;
- e) implicarea societății civile în realizarea diferitor măsuri menite să sporească gradul de încredere în recuperarea bunurilor infracționale.

4) Amenințări /limitele:

- a) coordonare insuficientă cu partenerii naționali și internaționali;
- b) posibila inconsecvență în realizarea tuturor măsurilor prezentului Program;
- c) limitări financiare pentru susținerea corespunzătoare a procesului de implementare a Programului.

2.3 Constatările analizei situaționale efectuate:

48. Statele care au avut cel mai mare succes în urmărirea, înghețarea, sechestrarea și confiscarea bunurilor obținute ilicit (indiferent dacă sunt situate în străinătate sau în țara în cauză) sunt cele care au adoptat mecanisme care pot accelera procesele asociate justiției penale de confiscare, precum și mecanisme de confiscare a bunurilor care nu sunt bazate pe

condamnări. De asemenea, statele care au dezvoltat mecanisme puternice de cooperare interinstituțională au demonstrat un succes mai mare în recuperarea bunurilor obținute ilicit.

49. Republica Moldova ar trebui să ia în considerare consolidarea mecanismelor non-penale sau civile pentru sechestrarea și confiscarea bunurilor. Procesele penale durează adesea ani întregi, amânând emiterea hotărârilor finale pentru confiscarea bunurilor provenite din criminalitatea organizată și corupție. În timp ce se menține procesul echitabil, implementarea mecanismelor civile poate reduce timpul de confiscare a bunurilor de la o perioadă de câțiva ani la câteva luni.
50. Este necesar să se acorde o atenție mai mare mecanismelor de consolidare care să asigure un dialog față în față regulat cu autoritățile de recuperare a bunurilor infracționale din alte țări cheie în ceea ce privește sechestrarea, confiscarea și recuperarea bunurilor provenite din criminalitatea organizată și corupție.
51. Abordările comune pot asigura, de asemenea, integrarea în procesul de recuperare a bunurilor infracționale a volumelor mari de date în așa fel încât acestea să fie eficiente atât în ceea ce privește combaterea criminalității, cât și în asigurarea drepturilor fundamentale.
52. Recuperarea bunurilor obținute ilicit este esențială pentru prevenirea și combaterea criminalității organizate și corupției, deoarece îi privează pe infractori de câștiguri financiare și acționează ca o măsură de descurajare împotriva infracțiunilor viitoare (prin eliminarea motivației financiare a infractorilor).
53. Guvernul Republicii Moldova ar trebui să ia în considerare consolidarea mecanismelor transparente pentru sechestrarea, confiscarea, gestionarea și reutilizarea (în mod ideal către nevoile de dezvoltare prioritare) bunurilor obținute ilicit și să se asigure că Agenția de Recuperare a Bunurilor Infracționale (ARBI) este capabilă să acționeze ca entitate cheie care facilitează acest rol.
54. Rata scăzută de confiscare determină grupările criminale să își extindă activitățile și să se infiltreze în economia legală, astfel este nevoie de un răspuns ferm, la nivel național.
55. Ratificarea mai multor acte internaționale în materia recuperării și confiscării bunurilor, inclusiv a bunurilor dobândite în mod ilicit, sau procesate în alt mod pe cale infracțională, creează o necesitate stringentă de a elabora un cadru normativ, care ar răspunde rigorilor contemporane.
56. Cooperarea internațională este, de asemenea, esențială pentru eficiența aplicării legii și a cooperării judiciare. Acordurile bilaterale cu parteneri-cheie au un rol fundamental în obținerea de informații și probe din afara Republicii Moldova.

III. OBIECTIVELE GENERALE ȘI SPECIFICE

57. Analiza strategică pune accentul asupra imaginii de ansamblu a unor tendințe pe termen mediu și lung, realizări de prognoze și estimări în scopul de a fundamenta adoptarea unor decizii strategice sau de a constitui suport pentru gestionarea unor situații/evenimente cu

impact macroeconomic în domeniul recuperării bunurilor infracționale, inclusiv a diseminării informațiilor acumulate.

58. Programul național are la bază analiza detaliată a problemelor cu care se confruntă sistemul de recuperare a bunurilor infracționale, arată care sunt acțiunile necesare a fi realizate pentru a atinge rezultatele planificate pe termen scurt și mediu, bazate pe evidențe, și, în final, impactul preconizat pe termen lung asupra întregului sistem de recuperare a bunurilor infracționale.
59. Obiectivele trebuie stabilite anticipând posibilitatea ca fondurile să fie insuficiente și însoțite de o proiecție preliminară a activităților pentru atingerea obiectivelor. Rezultatele politicii publice și ale acțiunilor pot fi definite cu precizie abia la finalul procesului de planificare a politicii în momentul în care este concepută faza de implementare.
60. **Obiectivul general 1. Consolidarea sistemului național de recuperare a bunurilor infracționale în conformitate cu standardele internaționale și cerințele Uniunii Europene.** Obiectivul are drept scop perfecționarea cadrului normativ cât și fortificarea capacităților instituționale pe domeniul recuperării bunurilor infracționale. În același timp, Republica Moldova se va alinia la standardele internaționale și cerințele Uniunii Europene, contribuind la creșterea gradului de încredere a cetățenilor în justiție. Rezultatul scontat al obiectivului ține de înlăturarea lacunelor de ordin normativ, conducând la îmbunătățirea și la eficientizarea procesului de recuperare a bunurilor infracționale. Totodată, va consolida cadrul de cooperare atât la nivel local, cât și internațional, va defini competențele și rolurile autorităților implicate în procesul de recuperare a bunurilor infracționale, vor fi diversificate competențele și activitățile acestora, în scopul asigurării managementului durabil.

Obiectivul specific 1.1. Eficientizarea procesului de urmărire și indisponibilizare a bunurilor infracționale până în anul 2024.

Obiectivul specific 1.2. Consolidarea capacităților autorităților/instituțiilor antrenate în procesul de recuperare în domeniul conservării valorii bunurilor sechestrate până în anul 2024.

Obiectivul specific 1.3. Consolidarea rolului instituției confiscării până în anul 2025.

Obiectivul specific 1.4. Eficientizarea mecanismului de recuperare efectivă a bunurilor infracționale confiscate până în anul 2026.

Rezultatul scontat:

- Sentințele pe cauze de corupție ce dispun aplicarea confiscării;
- Cererile de comisie rogatorii privind indisponibilizarea bunurilor infracționale, transmise în străinătate și executate în Republica Moldova;
- Facilitarea recuperării bunurilor provenite din infracțiuni de corupție;
- Infrastructura sistemelor informaționale pentru eficacitatea procesului de recuperare a bunurilor infracționale dezvoltată și implementată.

61. **Obiectivul general 2. Creșterea gradului de transparență, expertiză și integritate în procesul de recuperare a bunurilor infracționale.** Obiectivul propune dezvoltarea competențelor și cunoștințelor profesioniștilor implicați în procesul de recuperare a bunurilor infracționale prin asigurarea unei pregătiri profesionale mixte, comune și multidisciplinare, atât prin programe de pregătire profesională dedicate și organizate, cât și prin participarea la cursuri de formare la nivelul instituțiilor de profil naționale și internaționale. În plus, obiectivul dezvoltă instituții eficiente, responsabile și transparente la toate nivelurile. Totodată, volumul tot mai mare de informație pus la dispoziție atât publicului larg, cât și participanților la proces de către actorii implicați în procesul recuperării bunurilor infracționale, prin intermediul mijloacelor electronice, necesită a fi gestionat în permanență de către autoritățile responsabile în condiții de maximă securitate, fapt ce implică implementarea unui set amplu de măsuri de consolidare a capacităților. Îndeplinirea obiectivului va asigura formarea profesională conform necesarului de instruire a angajatorului pe toate domeniile de activitate ale procesului de recuperare a bunurilor infracționale.

Obiectivul specific 2.1. Asigurarea procesului decizional receptiv, incluziv, participativ și reprezentativ la toate nivelurile până în anul 2025.

Obiectivul specific 2.2. Formarea și dezvoltarea competențelor în domeniul recuperării bunurilor până în anul 2027.

Obiectivul specific 2.3. Asigurarea transparenței în procesul de recuperare a bunurilor infracționale de autoritățile responsabile până în anul 2026.

Obiectivul specific 2.4. Promovarea și asigurarea integrității în procesul de recuperare a bunurilor infracționale până în anul 2027.

Rezultatul scontat:

- Sistemul de management unitar și eficient dezvoltat în procesul recuperării bunurilor infracționale;
- Sistemul de formare profesională perfecționat.

62. Rezultatele trebuie evaluate periodic după încheierea anumitor activități.

IV.IMPACT

63. Alinierea tuturor proceselor și procedurilor la cele mai bune practici internaționale, cu respectarea abordării bazate pe drepturile omului, va reduce la minim eventualitatea încălcării drepturilor și libertăților fundamentale ale omului. Expertiza autorităților/instituțiilor implicate în procesul de recuperare a bunurilor infracționale, va genera un nivel înalt de mulțumire și satisfacție în rândul societății.
64. Programul își propune în primul rând să aibă un impact asupra beneficiarilor săi finali, care sunt cetățenii Republicii Moldova, astfel încât efectele fenomenului corupției să nu constituie o amenințare a vieții și bunăstării lor într-o societate modernă. Este evident că pentru

- atingerea unui astfel de impact, sunt necesare schimbări de ordin normativ, funcțional și operațional la diferite nivele ale administrației de stat. Or, o performanță sporită a activității autorităților de resort în prevenirea și combaterea corupției este unul din instrumentele care poate garanta atingerea impactului așteptat.
65. Problemele abordate în prezentul Program nu sunt noi și tocmai din acest motiv necesită o schimbare de paradigmă a intervenției. Astfel, cele două obiective generale propun o altă abordare a procesului de stabilire a priorităților de dezvoltare a sistemului de recuperare a bunurilor infracționale – bazate pe impact prin evidențe, instituții puternice, societate informată și activă, precum și prin capacități consolidate de reacție eficientă.
66. Pe lângă beneficiarii finali ai Programului, care sunt cetățenii Republicii Moldova afectați de efectele fenomenului corupției, unele obiective ale acestui document sunt adresate reglementărilor clare a procesului de recuperare a bunurilor infracționale în scopul combaterii actelor de corupție și reducerea sărăciei.
67. Odată cu implementarea acțiunilor planificate de ordin normativ, funcțional și de capacitate a instituțiilor vom obține următorii indicatori de impact:
- a) Percepția privind corupția în sectorul justiției, îmbunătățită;
  - b) Calitatea reglementărilor în procesul recuperării bunurilor infracționale îmbunătățită;
  - c) Creșterea gradului de identificare și recuperare a bunurilor provenite din infracțiuni de corupție, din acte conexe corupției și din alte activități criminale, indisponibilizate și confiscate;
  - d) Creșterii ratei de executare a ordinelor de confiscare dispuse în materie penală;
  - e) Transparența decizională și transparența datelor autorităților responsabile, sporite;
  - f) Autoritățile și instituțiile acționează în mod unitar și sunt pregătite să lucreze împreună;
  - g) Creșterea veniturilor aduse la bugetul de stat, precum și a celor prin care se asigură despăgubirea victimelor.
  - h) Conștientizarea socială a consecințelor negative ale infracționalității și revitalizarea etică a cetățenilor.
68. Este evident că pentru atingerea indicatorilor de impact sunt necesare schimbări de ordin normativ, funcțional și operațional. Or, o performanță sporită a activității autorităților de resort în prevenirea și combaterea corupției este unul dintre instrumentele care poate garanta atingerea impactului așteptat.

V.ESTIMAREA COSTURILOR

69. Finanțarea acțiunilor prevăzute în prezentul Program se va efectua din contul și în limitele alocațiilor aprobate anual în aceste scopuri în bugetele autorităților publice implicate, precum și din alte surse. Pentru realizarea obiectivelor Programului, autoritățile responsabile vor asigura planificarea resurselor financiare în Cadrul Bugetar pe Termen Mediu și în proiectul legii bugetului de stat pentru anii respectivi.

70. Având în vedere disponibilitatea limitată a resurselor bugetare, autoritățile/instituțiile responsabile vor întreprinde acțiuni de atragere a resurselor financiare externe pentru implementarea prezentului Program.

71. Suportul partenerilor de dezvoltare în implementarea Programului este unul important și esențial, având în vedere resursele bugetare limitate. În același timp, și partenerii de dezvoltare ar putea fi interesați de unele domenii specifice compatibile cu politicile lor de finanțare. Doar printr-un efort consolidat poate fi accelerată implementarea obiectivelor propuse și a activităților ce vor fi planificate.

VI. RISCURI DE IMPLEMENTARE

72. Implementarea cu succes a Programului depinde de o serie de factori, în primul rând de implicarea deplină și dedicația autorităților responsabile și de voința factorilor de decizie de a-și asuma adoptarea obiectivelor propuse în Program. Principalele riscuri privind implementarea prezentului Program și măsurile de contracarare a acestora sunt:

- a) Extinderea proceselor destabilizatoare și a stării de război din proximitatea Republicii Moldova, cu efecte asupra securității interne – va fi monitorizată permanent situația; vor fi intensificate acțiunile de cooperare cu organizațiile și agențiile europene, precum și statele vecine;
- b) Provocările cu impact negativ asupra situației sociale și economice a țării, care pot cauza reorientarea politicilor de dezvoltare – se va monitoriza permanent situația; vor fi revizuite măsurile și vor fi identificate soluțiile de alternativă; vor fi intensificate acțiunile de cooperare cu organizațiile și agențiile europene;
- c) Rezistența instituțiilor publice la reinginerie a proceselor - se va monitoriza permanent situația; vor fi revizuite măsurile și vor fi identificate soluțiile de alternativă; vor fi intensificate acțiunile de cooperare cu organizațiile și agențiile europene;
- d) Fluctuația mare de cadre în instituțiile implementatoare ce nu vor putea pune în aplicare în termeni utili acțiunile Programului - majorări salariale în limita disponibilității bugetare; identificarea altor stimulente nepecuniare de motivare.
- e) Lipsa fondurilor suficiente pentru punerea în aplicare a Planului de acțiuni – creșterea eforturilor de mobilizare a resurselor într-o manieră coordonată; continuarea abordării feedback-ului din partea partenerilor și donatorilor în vederea îmbunătățirii conceptului proiectelor, punerii în aplicare, monitorizării bazate pe rezultate și practicilor de raportare, pentru a atrage și a păstra donatorii; creșterea și îmbunătățirea comunicării rezultatelor acțiunilor anterioare și în curs de desfășurare din țară;
- f) Întreruperea procesului de punere în aplicare din cauza fluctuației ridicate a personalului din instituțiile partenere - punerea în aplicare a procedurilor pentru susținerea memoriei instituționale pe termen lung pentru instituțiile partenere; Asigurarea sustenabilității acumulării de cunoștințe în instituțiile partenere;

- g) Lipsa cunoștințelor și abilităților pentru realizarea analizei de gen și a abordării integratoare a principiului egalității de gen în rândul autorităților/instituțiilor responsabile - consolidarea capacităților partenerilor naționali de a colecta, analiza și utiliza informațiile relevante, de a lua măsuri de creștere a gradului de conștientizare cu privire la inegalitatea de gen și integrarea principiului egalității de gen în rândul părților interesate.
- h) Imposibilitatea de a desfășura evenimente din cauza regulilor aferente pandemiei COVID-19 de distanțare socială a restricțiilor privind adunările, precum și altor situații excepționale - utilizarea metodelor alternative de desfășurare a reuniunilor și cursurilor de formare (videoconferințe, seminare web).

VII. AUTORITĂȚI ȘI INSTITUȚII RESPONSABILE

73. Implementarea eficientă a prezentului Program se bazează pe colaborarea strânsă dintre autoritățile administrației publice centrale și locale, instituțiile publice, organizațiile societății civile, mass-media, mediul academic și partenerii internaționali de dezvoltare.

74. Autoritățile publice responsabile pentru implementarea fiecărei acțiuni în parte sunt specificate în Planul de acțiuni privind implementarea Programului. Gradul de implementare a Planului de acțiuni menționat va fi evaluat anual de către autoritățile responsabile, iar rezultatele analizei vor fi utilizate pentru revizuirea și/sau ajustarea ulterioară, după caz, a Planului de acțiuni în contextul asigurării implementării depline a obiectivelor Programului.

Nr.	Autorități/instituții responsabile	Rolul în procesul de recuperare a bunurilor infracționale
1.	Ministerul Justiției	<ul style="list-style-type: none"> - Revizuieste propunerile de modificări legislative pentru îmbunătățirea sistemului de recuperare a bunurilor infracționale. - Înaintează Parlamentului propunerile de modificări legislative.
2.	Ministerul Finanțelor	<ul style="list-style-type: none"> - Evaluarea, administrarea valorificarea bunurilor sechestrate în cadrul cauzelor penale care nu țin de competența Agenției de Recuperare a Bunurilor Infracționale. - Gestionează mijloacele financiare parvenite în urma repatrierii bunurilor infracționale, în calitate de ordonator al bugetului de stat.
3.	Ministerul Afacerilor Interne	<ul style="list-style-type: none"> - Urmărește bunurile infracționale. - Face schimb de informații cu autoritățile străine competente. - Efectuează investigații financiare paralele, conform competențelor deținute.

4.	Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene	<ul style="list-style-type: none"> - Participarea la negocierea tratatelor. - Depunerea cererilor de cooperare judiciară internațională, atunci când nu este în vigoare nici un tratat. - Participarea la negocierile privind repatriere bunurilor confiscate.
5.	Procuratura Generală	<ul style="list-style-type: none"> - Pornește urmărirea penală. - Urmărește și identifică bunurile infracționale. - Face schimb de informații cu autoritățile străine competente. - Efectuează investigațiile financiare paralele care nu țin de competența Agenției de Recuperare a Bunurilor Infracționale /care nu a fost delegate către Agenția de Recuperare a Bunurilor Infracționale. - Solicită sechestrarea (indisponibilizarea) bunurilor infracționale. - Urmărește pretinsele infracțiuni. - Solicită confiscarea bunurilor infracționale.
6.	Procuratura Anticorupție	<ul style="list-style-type: none"> - Pornește urmărirea penală. - Urmărește și identifică bunurile infracționale. - Face schimb de informații cu autoritățile străine relevante/competente. - Efectuează investigațiile financiare paralele care nu au fost delegate către Agenția de Recuperare a Bunurilor Infracționale. - Solicită sechestrarea bunurilor infracționale. - Urmărește pretinsele infracțiuni. - Solicită confiscarea bunurilor infracționale.
7.	Procuratura pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale	<ul style="list-style-type: none"> - Pornește urmărirea penală. - Urmărește și identifică bunurile infracționale. - Face schimb de informații cu autoritățile străine competente. - Efectuează investigațiile financiare paralele care nu au fost delegate către Agenția de Recuperare a Bunurilor Infracționale. - Solicită sechestrarea (indisponibilizarea) bunurilor infracționale. - Urmărește pretinsele infracțiuni. - Solicită confiscarea bunurilor infracționale.
8.	Centrul Național Anticorupție	<ul style="list-style-type: none"> - Urmărește bunurile infracționale. - Face schimb de informații cu autoritățile străine competente.

		<ul style="list-style-type: none"> - Efectuează investigații financiare paralele, conform competențelor deținute. - Realizează expertiza anticorupție a actelor normative în domeniul recuperării bunurilor infracționale.
9.	Agenția de Recuperare a Bunurilor Infracționale	<ul style="list-style-type: none"> - Urmărește și identifică bunurile infracționale. - Face schimb de informații cu autoritățile străine competente. - Efectuează investigațiile financiare paralele, conform listei de infracțiuni din Legea nr. 48/2017 și când asemenea atribuții sunt delegate Agenției de Recuperare a Bunurilor Infracționale. - Evaluează, administrează și valorifică bunurile înghețate sau sechestrate. - Negocierea repatrierii bunurilor infracționale. - Evidența bunurilor sechestrate. - Colectarea și analiza datelor statistice.
10.	Agenția Proprietății Publice	<ul style="list-style-type: none"> - Agenția are misiunea de a asigura implementarea politicii statului în domeniile administrării și deetatizării proprietății publice, precum și a parteneriatului public-privat, exercitînd, în numele Guvernului, funcțiile de fondator al întreprinderilor de stat și de deținător de acțiuni (părți sociale) în societățile comerciale cu capital integral sau majoritar public, în modul stabilit și în limitele competențelor atribuite de cadrul normativ. Prin urmare, APP nu are un rol activ în procesul de recuperare a BI și poate fi antrenată în acesta ocazional.
11.	Inspectoratul General al Poliției	<ul style="list-style-type: none"> - Urmărește și identifică bunurile infracționale. - Face schimb de informații cu autoritățile străine competente. - Efectuează investigațiile financiare paralele care nu țin de competența Agenției de Recuperare a Bunurilor Infracționale/care nu a fost delegate către Agenția de Recuperare a Bunurilor Infracționale.
12.	Banca Națională a Moldovei	<ul style="list-style-type: none"> - Reglementarea și supravegherea sectorului financiar și bancar.
13.	Comisia Națională a Pieței	<ul style="list-style-type: none"> - Reglementarea și supravegherea pieței

	Financiare	financiare.
14.	Autoritatea Națională de Integritate	<ul style="list-style-type: none"> - Urmărește și identifică bunurile în cadrul procedurii de control al averilor. - Efectuează controlul averii funcționarilor publici.
15.	Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor	<ul style="list-style-type: none"> - Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor (Unitatea de Informații Financiară) reprezintă centrul național de colectare, analiză și diseminare a informațiilor privind tranzacțiile și activitățile suspecte de spălare de bani, finanțare a terorismului și proliferării armelor de distrugere în masă și, totodată, reprezintă o importantă interfață între sectorul financiar, profesii libere de specialitate pe de o parte și sistemul organelor de drept pe de altă parte. - Serviciul, în cazurile de spălare de bani, are un rol important în identificarea și urmărirea bunurilor infracționale, în special peste hotarele RM, datorită efectuării investigațiilor financiare în scopul identificării sursei bunurilor suspecte de spălare a banilor și schimbului eficient de date cu alte Unități de Informații Financiare.
16.	Serviciul de Informații și Securitate	<ul style="list-style-type: none"> - Luând în considerație că una din atribuțiile sale legale – contracararea acțiunilor ce constituie amenințare externă sau internă la funcționarea stabilă a ramurilor economiei naționale de importanță vitală, Serviciul, după caz, poate fi antrenat în procesul de recuperare în scopul acordării suportului informațional necesar.
17.	Serviciul Fiscal de Stat	<ul style="list-style-type: none"> - Urmărește și identifică bunurile infracționale în cadrul cauzelor penale din competența sa. - Face schimb de informații cu autoritățile străine competente. - Desfășoară investigații penale (urmărirea penală). - Efectuează investigațiile financiare paralele care nu țin de competența ARBI. - Administrează bunuri sechestrate. - Administrează, valorifică și restituie bunurile infracționale confiscate.

18.	Serviciul Vamal	<ul style="list-style-type: none"> - Urmărește și identifică bunurile infracționale. - Face schimb de informații cu autoritățile străine competente. - Desfășoară investigații penale (urmărirea penală). - Efectuează investigațiile financiare paralele care nu au fost delegate către Agenția de Recuperare a Bunurilor Infracționale.
19.	Uniunea Națională a Executorilor Judecătorești	<ul style="list-style-type: none"> - Evaluează, administrează și valorifică bunurile infracționale confiscate. - Aplică sancțiuni pentru neexecutarea hotărârilor judecătorești.
20.	Uniunea Administratorilor Autorizați din Moldova	<ul style="list-style-type: none"> - Uniunea este o organizație profesională, care reprezintă ramura de management anticriză și a procedurilor de insolvență, procedurilor de dizolvare (lichidare) voluntară sau judiciară, organizează și coordonează dezvoltarea relațiilor în domeniul de prevenire a insolvenței prevăzute de lege, inclusiv măsurile de supraveghere financiară sau administrare fiduciară. Instrumentele disponibile administratorilor autorizați ar putea fi utilizate în procesul de recuperare.
21.	Institutul Național al Justiției	<ul style="list-style-type: none"> - Organizarea și desfășurarea de instruire și activități de sensibilizare a reprezentanților sistemului justiției privind procesul de recuperare a bunurilor infracționale.
22.	Consiliul Superior al Magistraturii	<ul style="list-style-type: none"> - CSM este un organ independent de autoadministrare judecătorească, format în vederea organizării și funcționării sistemului judecătoresc, și este garantul independenței autorității judecătorești. - Consiliul aprobă strategia privind formarea inițială și continuă a judecătorilor, examinează și prezintă opinia asupra programelor didactice și a planurilor de învățământ pentru cursurile de formare inițială și continuă în cadrul Institutului Național al Justiției, delegă judecătorii pentru participare la seminare, conferințe, cursuri de instruire, inclusiv în domeniul recuperării bunurilor infracționale.
23.	Comisia parlamentară de profil	<ul style="list-style-type: none"> - Comisia securitate națională, apărare și ordine publică examinează proiecte de acte

		<p>legislative și propuneri legislative în vederea elaborării rapoartelor sau avizelor, efectuează anchete parlamentare, dezbate și hotărăște asupra altor probleme, emite, avize consultative în vederea asigurării aplicării uniforme a legislației, poate forma grupuri de lucru din experți și specialiști în materie, reprezentanți ai părților interesate cu care se consultă în activitatea lor.</p>
--	--	---

VIII. PROCEDURI DE RAPORTARE

75. Implementarea Programului se va realiza în conformitate cu Planul de acțiuni privind implementarea Programului privind recuperarea bunurilor infracționale pentru anii 2023-2027 în două etape:

Etapa I: anii 2023- 2024

Etapa II: anii 2025- 2027.

76. Monitorizarea implementării prezentului Program presupune un proces continuu și sistematic de colectare a datelor despre progresul implementării acestuia, în conformitate cu cadrul de monitorizare și evaluare.

77. Scopul monitorizării constă în urmărirea modului în care sunt implementate acțiunile planificate și utilizate resursele disponibile în vederea determinării gradului de realizare a acțiunilor și a conformității acestora cu cele planificate, a identificării cauzelor eventualelor întârzieri și a propunerii măsurilor necesare pentru îmbunătățirea procesului de implementare, inclusiv a utilizării mai eficiente a resurselor.

78. Responsabilitatea pentru procesul de monitorizare, colectare a datelor și asigurare a conexiunii cu platforma electronică guvernamentală de monitorizare a documentului de politici publice îi revine Agenției de Recuperare a Bunurilor Infracționale, care va asigura secretariatul, cu participarea reprezentanților subdiviziunii de analiză, monitorizare și evaluare a politicilor din cadrul Centrului Național Anticorupție.

79. Secretariatul va fi constituit, prin ordinul Agenției de Recuperare a Bunurilor Infracționale. În sarcina Secretariatului va fi evaluarea semestrială a gradului de implementare a planului de acțiuni.

80. Raportul de progres anual se va prezenta în primul trimestru al anului succesiv celui de raportare. Secretariatul va elabora raportul de progres anual în baza rapoartelor autorităților/instituțiilor responsabile, ce va fi transmis Comisiei parlamentare „Comisia securitate națională, apărare și ordine publică”.

81. Raportul de progres anual va avea un caracter analitic, va conține date statistice, conform indicatorilor de monitorizare precum și informații privind gradul de realizare a acțiunilor stabilite

pentru anul de raportare, provocări care au împiedicat realizarea acțiunilor și propuneri de redresare pentru anii succesivi.

82. Comisia parlamentară „Comisia securitate națională, apărare și ordine publică” va organiza audieri anuale privind gradul de implementare. În cadrul audierilor vor fi prezentate rapoartele anuale privind gradul de implementare a Programului și a Planului de acțiuni.

83. În cazul unor provocări majore legate de implementarea Programului, raportul comisiei parlamentare de profil va fi audiat în cadrul ședinței plenare a Parlamentului, urmând să fie aprobată o decizie prin care să fie prezentate soluții și recomandări pentru depășirea situației și eliminarea deficiențelor atestate.

84. Evaluarea intermediară și evaluarea finală a prezentului Program presupun un proces de analiză a datelor colectate în procesul de monitorizare și reflectate în rapoartele anuale de progres și a altor informații colectate de la autoritățile/instituțiile responsabile de implementare, beneficiarii finali și donatori, pentru a evalua relevanța, eficacitatea, eficiența utilizării resurselor și a managementului implementării Programului, impactul asupra beneficiarilor finali și durabilitatea rezultatelor obținute prin atingerea obiectivelor generale și specifice și implementarea planului de acțiuni, care constituie parte componentă a prezentului Program.

85. Activitățile de evaluare privind implementarea Programului vor fi realizate după cum urmează:

- după prima etapă de implementare (la mijlocul termenului), prin elaborarea unui raport de evaluare intermediară pentru 2 ani;
- după finalizarea perioadei de realizare a Programului, prin elaborarea unui raport de evaluare finală pentru 4 ani.

86. Evaluarea intermediară este o evaluare formativă, ce se va realiza după doi ani de implementare a Planului de acțiuni, în scopul de a aprecia gradul de atingere a rezultatelor comparativ cu valorile planificate ale indicatorilor pentru această perioadă de referință. Evaluarea intermediară va identifica eventualele bariere și constrângeri ce împiedică sau pot împiedica atingerea rezultatelor planificate, servind în special instituțiilor care coordonează și implementează planul de acțiuni cu scopul de a eficientiza implementarea până la finalul perioadei de implementare. În cazul în care va fi necesar, prezentul Program va fi ajustat în baza recomandărilor din Raportul de evaluare intermediară. Procesul de evaluare intermediară și de ajustare a documentului poate dura între 6 și 9 luni; din aceste considerente, modificările la prezentul Program se vor referi doar la ultimii doi ani de implementare.

87. În cazul, în care evaluarea intermediară atestă devieri de la activitățile planificate (acțiunile, indicatorii de rezultat și monitorizare), raportul evaluării intermediare poate constitui temei pentru inițierea procesului de modificare a Planului de acțiuni privind implementarea Programului.

88. În scopul asigurării transparenței proceselor de implementare a prezentului Program, rapoartele de progres anuale, raportul intermediar și raportul final de evaluare vor fi publicate pe pagina web oficială a Centrului Național Anticorupție/ Agenției de Recuperare a Bunurilor

Infraționale și vor avea scopul nu doar de a scoate în evidență succesele înregistrate, dar și de a identifica provocările, sugerând acțiuni de intervenție pentru perioada următoare.